

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Moderne mennesker blir stresset av at livet er så forbasket langt

HAUK

DAGENS SUKK

Det mangler ikke på penger, men på vilje til å bruke ressurser rasjonelt.

Norsk omstilling

Chr. Anton Smedshaug

KRON OG MYNT

Norge må omstilles fra en økonomi basert på fossil energi og eiendomsspekulasjon, til en mer bærekraftig produktionsbasert økonomi, der Fastlands-Norge revitaliseres. Valgkampen kunne med fordel handlet om hvordan vi skal omstille oss fra olje og gjeld til fornybar industri, sparing og investering. For å unngå å ende opp uten nok inntekter til en bærekraftig velferdsstat og et arbeidsliv med godt lønnsnivå, må Norges ressurser kanaliseres mot norsk teknologibasert produksjon og framtidens infrastruktur.

Og det haster, ikke minst for norsk skogindustri som er i knestående. Hvert valg siden 2005 har vært preget av at denne industrien minsker. I 2005 ble Union nedlagt, i 2009 Follum, i 2013 Tofte og nå, i 2017, er Norske Skog akutt truet. Uten Norske Skogs fabrikker er norsk skogindustri i hovedsak borte, selv om det finnes noen gode enheter igjen – men det kommer ikke til nye. I sommer proklamerte for eksempel Elkem at de vil legge sin nye biokullfabrikk i Asia og ikke hos Treklyngen på Hønefoss. Og illustrerende nok er industriinvesteringene generelt stabilt lave.

Samtidig er underskuddet på Fastlands-Norge stort og økende. Overgangen til fornybar energi skjer gjennom teknologimport av solceller, landvind og elbiler som er langt dyrere enn fossile, og det foreligger knapt tanker om hvordan Norge kan utnytte kjøretøyrevolusjonen og «grønt skifte», til industriell revitalisering og økt verdiskaping.

Den virkelige store potten på investeringer fra staten er Nasjonal transportplan. Her skal det brukes over 1064 milliarder kroner i de neste tolv år, vesentlig på to forflytningsformer – vei og jernbane. Det prates sågar om et ferjefritt Vestland til en kostnad av opp mot 400 milliarder. Veibygging er å bruke utenlandske kapitalvarer for å bygge veien og importere kjøretøy for å bruke den. Det er dyr bygging og vedlikehold.

Hvorfor ikke bruke framtidens teknologi til å tenke nytt om samferdsel, spare penger og revitalisere norsk industri? Det vil si å satse på sjøveien som er gratis og vedlikeholdsfri, med unntak av havner og farled. Vi kan bli verdensledende på autonome skip med fornybar framdrift. Satte vi dette i system, kunne vi utvikle verdens råeste kystnettverk for person- og godstransport. Det vil gi arbeidsplasser, teknolo-

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS, KNUTLIVAS@GMAIL.COM

giløft, reduserte utslipp og store eksportmuligheter. Når vi vet at alle store eksportbedrifter med få unntak ligger langs sjøen, og 75 prosent av befolkningen bor innenfor 40 kilometer fra havet, vil dette bli effektivt for verdiskapingen og gunstig for landet.

«Vi kan utvikle verdens råeste kystnettverk for person- og godstransport»

Dagens langdistanse-jernbanesatsing virker ikke særlig framtidensrettet når bilen blir elektrisk og selvkjørende. Biler med ny teknologi vil ta jernbanens plass ved lengre forflytning, og nåværende jernbaneteknologi vil bli utdatert. Mye av jernbanen utenfor tettbygde strøk, der den fungerer som utvidet T-bane, vil bli et «stranded asset», med høye kostnader og liten avkastning.

Vår maritime kompetanse kan også brukes til å utvikle flytende vindkraft, der Statoil nå er i internasjonal tet med Hywind-prosjektet utenfor Skottland, mens maritime operatører som Fred Olsen spesialiserte seg på forsyningsstasjoner. Det representerer en lovende norsk teknologi og produksjons sektor. Dagens satsing på landvind derimot, er utviklet med utenlandsk teknologi og er ødeleggende for norsk natur. En tap-tap-

situasjon. Vi vil videre kunne frigjøre ressurser fra dagens budsjetter ved å opprettholde flybasen på Andøya og helikopterbasen på Bardufoss. Sårt tiltrengte midler kan da anvendes til å styrke forsvaret, ikke minst hær og marine, framfor å legge ned et sted og

bygge tilsvarende et annet. Dessuten kan vi spare store summer ved bruke den eksisterende flyplassen på Rygge, framfor å bygge ny rullebane på Gardermoen. Det er også store muligheter for økt bruk av tre både i bolighus, og til fjøs og andre driftsbygninger i jordbruket. Her mangler bare et skikkelig utviklingsprogram og noen gulrøtter for å sikre at tre prioriteres.

Det mangler ikke penger i dagens Norge, men vilje til å bruke ressurser rasjonelt for å skape omstilling på egne premisser, og ta vare på eksisterende investeringer. Det er kun vi selv som kan sikre vår egen framtid. Valgkampen må dreie seg mer om hvordan velferdsstatens økonomi skal sikres og styrkes, framfor hvordan manglende verdiskaping skal fordeles.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonome Morten Jerven, Erik S. Reinert, Rune Skarstein, Camilla Øvald, Chr. Anton Smedhaug og Ebba Boye skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Året som nesten forsvant
Uten Nordahl Rolfsens lesebok hadde det ikke blitt noe 1905, skriver bilagets redaktør.

Og da kan man jo bare lure på hva som hadde skjedd med 1906 og de påfølgende årene.

Enkelt
Konklusjonen må være at du bør stemme SV, skriver Knut

Kjeldstadli i bilaget.

En annen konklusjon ville overrasket oss, all den tid Kjeldstadli er **SV-medlem**.

Heltent

En NTB-notis forteller at **branner har stått for over en tredel av det samlede skogarealet som har gått opp i flammer i Portugal**.

Hva slags mystisk kraft har fått de resterende to tredelene til å gå opp i flammer? spør skremt leser.

Morna, Jens

Telegrambyrået dekket også tirsdagens partiledersdebatt under tittelen:

Retorikkspert roser Erna, Siv og Jens.

Det er uklart hvorfor Jens deltok i partiledersdebatten.

Rotnorsk

Dagens Næringslivs politiske journalister inviterte til samtale med Trond Giske og Jon Georg Dale i **DN-teltet** i Arendal, og nevnte i vervingen at **fri bar er heller ikke feil**.

Fri bar – den norske av alle verdier.

Framtidsrettet

En analytiker deler til E24 et tips med Norske Skog: **– Glem avispair, sats på emballasje**.

Det ville jo alle tjene på.

Lysende

Energiselskapet Lyse har ifølge Dagens Næringsliv **tapt over en halv milliard på smarte hjem**.

Det var ikke så smart.

teppet@klassekampen.no

Gir valgråd

Den nye vinen